

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Praelectionum Theologicarvm
Tomus ...**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Quæstio I. De Objecto formalis Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82982)

DISPUTATIO II.

De Differentia Pœnitentiæ Virtutis.

SUB hoc titulo tractabitur de Objecto Formali Pœnitentiæ. Itemque de Materiali. Sed hujus tractatio postponetur illi priori, plura enim quæ priori Disputatione tractavimus exinde lucem accipient; quæ enim intelligitur quod Pœnitentia, ex definitione sua, sit abolitiva peccati: quod sit specialis virtus: quod nonnisi moralis: non habitâ notitiâ de Formali Pœnitentiâ? Dandum itaque fuit connexioni Quæstionum, ut ordo cæteroque usitator, tantillum inverteretur. *Sic*

QUÆSTIO I.

De Objecto Formali Pœnitentiæ.

Plures sententias de hoc puncto post alios recitat Lugo Disp. 2. à sect. 7. & Dicastillo. Disp. 1. n. 27. Nos principales attingemus.

DIFFICULTAS I.

An Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Divinum, sit objectum formale Pœnitentiæ virtutis?

Affirmat Vasquez, quem etiam sequitur Dicastillo, citatus n. 34. & Bertholdus n. 7. estque communis; quæ scilicet, actuum Pœnitentiæ, qui appellantur prosecutionis, objectum formale, assignat Æqualitatem ad jus Divinum, ut alii addunt secundum quod Divinum est; seu, adæquatio ad exigentiam Dei, quæ Deus est. Actuum autem fugæ, objectum assignat, Inæqualitatem ad idem jus, quanquam ipse Dicastillo in processu discurrendi, impingit in secundam sententiam; de qua inferius.

DICENDUM est. Æqualitatem ad jus Divinum non esse Objectum Formale Pœnitentiæ quoad actus prosecutionis; nec item actuum fugæ ejusdem Pœnitentiæ Objectum Formale esse Inæqualitatem ad idem jus.

PROBATUR I. Formale Pœnitentiæ Objectum non debet deficere ab hac conditione objecti formalis, quæ est: primò, & per se intendi.

Sed illa Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Divinum, deficit in conditione, quæ est, primò per se intendi. Ergo illa Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Divinum, non est formale Pœnitentiæ. Major Probatur, quia formale debet esse primò intentum in quocunque habitu. Quod ipsum Probatur. Tum quia objectum formale habet se sicut differentia in compositis seu Metaphysicis seu physicis. Nam sicut differentia faciunt differre & specificari compositum, ita & Objecta Formalia, faciunt differre & specificari habitus. Jam autem differentia & metaphysicæ & physicæ specificativæ ultimo, semper habent rationem primi. Et ita risibilitas non est differentia hominis, quia non est primum quid, nam illa prior rationalitas. Tum quia eandem Majorem suadet inductio. Ita enim veritas v. g. Logica non est formale Logicæ; quia non primò intenditur, sed fluit ex rectitudine. Rursus in Ædificatoria, pulchritudo domus non est formale Architectonicæ; quia non primò per se intenditur, sed fluit ex commoda & regulata totius ædificii structura; & cætera similia. Tum quia formale objectum debet esse per modum differentia ponibilis in definitione habitus, jam autem definitiones debent constare prædicatis Primis quæ sint radix reliquorum, & simul ultimis in methodo resolutiva. Probatur Minor. Sed Æqualitas vel Inæqualitas ad jus Divinum, deficit in conditione, quæ est, primò & per se intendi ab habitu Pœnitentiæ. Et imprimis agamus de actibus fugæ. Illud primò per se intendit fugere Pœnitentia, quod primò per se constituit objectum, quod fugit in ratione odibilis, averfabilis &c. sicut enim Ars Medicinæ, illud primò fugit, quod primò opponitur sanitati, quantum ult reinducere; ita & primò Pœnitentia fugiet id, quod primò constituit illud malum, quod veller Pœnitentia reparare; & sicut duæ parallæ, ita se habent, ut prima primis, secunda secundis opponantur, idque procedendo consequenter, etiam in infinitum productæ, nunquam inter se convenient. Ita & habitus fugæ, si comparatur ad id quod fugitur, hoc est peccatum, illud primò fugiet, quod primò constituit illud objectum, quod fugitur. Cujus ipsius hæc ulterior ratio assignari potest. Quia objectum fugæ debet habere aliquid, per quod primò constitutur in ratione objecti fugæ
seu

seu mali. Ergo & habitus natus averfari illud malum, debet averfari illud primò, quod primò illud malum constituit in ratione mali; sicut enim averfatur simpliciter malum, quia simpliciter malum est, ita & primò debet averfari, quod primò constituit malum in ratione mali. Sed Inæqualitas ad jus Divinum non constituit primò & per se, id objectum, in ratione averfabilis, quod averfari nata est Pœnitentia. Quod ipsum Probatur. Quia quod averfari nata est Pœnitentia, per omnes Patres est peccatum, supponitque id clarè Trident. Sess. 14. cap. 1. ubi necessitatem Pœnitentiæ deducit, ex necessitate habitus, qui opponatur peccato. Sed peccatum non constituitur in ratione peccati per Inæqualitatem ad jus Divinum. Quod ipsum Probatur. Tum quia etiam Oppositi, in materia de Peccatis non adferunt dictam Inæqualitatem pro primo essentiali conceptu peccati. Tum quia nemo rigorosè loquendo, est injustus erga seipsum. Ergo rigorosè loquendo, respectu Dei, nullum erit rigorosum peccatum, & tamen agnoscuntur aliquæ actiones ita peccaminosæ, ut si per impossibile eas Deus committeret, rigorosè peccaret. Tum quia hujus ipsius, quod aliquid sit contra jus Divinum, ulterior ratio non quidem in ratione justitiae, sed in ratione averfabilis, à pœnitentia dari potest; quia dicit rationem dissonantiæ ad naturam intellectualem, addeque ad Deum secundum quod, natura Intellectualis est.

PROBATUR Conclusio II. Pœnitentia Philosophica pro peccato philosophicè accepto, quando peragitur, non averfatur primò per se differentialiter peccatum, sub formalitate Inæqualitatis Philosophicæ. Ergo neque Pœnitentia Theologica, averfabitur peccatum, sub ratione Inæqualitatis Theologicæ. Probatur Consequentia. Quia hæc Pœnitentiæ, non differunt, nisi secundum præcisam rationem Philosophicæ & Theologicæ; sicut & ipsa peccata; debent ergo convenire in ratione motivi, & tantum differre in ratione Philosophicæ & Theologicæ. Antecedens autem Probatur: Quia si per impossibile non esset Deus, nec ulla alia creatura præter peccantem, posset rigorosè adhuc committi peccatum philosophicum, & tamen tunc nulla esset Inæqualitas rigorosa, nam hæc ut suppono ex materia de Justitia, debet esse inter distincta realiter.

PROBATUR III. Quia si nihil obsit sub ea formalitate, assignandum est Formale Pœnitentiæ, quæ non importet aliquam rationem, quæ illi propriè rigorosè, non convenit, nam si formale est; propriissimè convenire debet. Sed ratio Inæqualitatis ad jus Divinum, non est ratio propriè & rigorosè conveniens Pœnitentiæ. Quod ipsum Probatur. Tum consensu oppositum sentientium, qui docent inter Deum & Creaturam non intercedere rigorosam Justiti-

am. Tum quia id probatum est in materia de Justitia.

OBJECIES I. Æqualitas ad jus Divinum, secundum quod Divinum; est finis intrinsecus Pœnitentiæ. Est enim quod intenditur ab actibus illius; & ita intenditur, ut inter illam & proximam Pœnitentiæ materiam, pariter nihil mediet, atque in Logica, nihil mediat inter operationes Intellectus & earum rectitudinem. Ergo dicta Æqualitas, erit objectum differentiale Pœnitentiæ.

RESPONDETUR. Conformiter ad fundamenta præjacta, quod scilicet illa Æqualitas sit finis intrinsecus non primò per se intentus; & quod sit finis intrinsecus quodammodo, quia peccatum saltem improprie est dicta Inæqualitas cum jure Divino; sed non est Inæqualitas formalitè & primò per se. Ex alio principio eadem Objectioni solvi potest, quod etiam Ad Confirmationem Conclusionis adferri potest: Pœnitentiæ scilicet objectum, non posse esse idem cum objecto Justitiæ ut sic, alias pœnitentia, esset Justitia ut sic, essetque per modum generis ad Religionem, Obedientiam, &c. hæc enim virtutes sunt aliquæ species Justitiæ. Quod si Pœnitentiæ objectum, non debet esse objectum Justitiæ ut sic; nec erit Pœnitentiæ objectum, jus Divinum quod Divinum; hoc enim jus Divinum quod Divinum est objectum Justitiæ ut sic. Nam sicut Justitia talis, respicit jus tale; ita Justitia ut sic (suppone Theologica) respiciet jus Divinum ut sic. Unde ex vi hujus principii, neganda est hæc propositio: quod æqualitas ad jus Divinum ut sic, sit finis intrinsecus Pœnitentiæ.

INSTABIS I. Omnis virtus ad alterum, formalitè prosequitur Æqualitatem ad jus alterius, cum non nisi hac obtenta, faciat nos rectè habentes ad alterum. Ergo etiam Pœnitentia, cum sit quædam virtus ad alterum; hoc est, ad Deum: prosequitur Æqualitatem ad jus Divinum.

RESPONSUM Jam est, quod virtus ad alterum propriè & rigorosè, respiciat Æqualitatem primò, & per se; Pœnitentia autem non est rigorosè ad alterum, sufficetque, ut non nisi in re illam Æqualitatem attendat, quamvis non primò per se. In idem recidet si dicas: quod est ad alterum, alteritè justitiae prosequitur Æqualitatem ad jus alterius. Sed non est necesse, ut virtus ad alterum quoquo modo, attendas primò & per se, ad æqualitatem, quæ sit, ad jus alterius. Sic Religio, Obedientia, est ad alterum: neque tamen Religio primò per se respicit Æqualitatem; quod idem dicendum de Obedientia, proportionalitèrque applicandum ad Pœnitentiam.

INSTABIS II. Æqualitas debet a jure Divino, secundum quod est absolutè & irrestrictè Divinum, est quædam honestas, per se laudabilis per seque expectabilis; debet ergo formalitè alteram ad Deum virtutem, cumque non formalitè alteram, formalitè Pœnitentiam.

RESPON-

RESPONSUM est. Jus Divinum ut sic, formaliter Justitiam Divinam ut sic. Ex alio principio eidem Instantiæ responderetur, quod illa Æqualitas sit per se laudabilis, hoc est, non per accidens participans laudabilitatem: sed non est per se laudabilis, quasi debeat non esse appetibilis gratiā aliis vel per attributionem ad aliud, sive tanquam ad genericum illius prædicatum, sive tanquam ad aliquid in re coincidens. Et certè multa in Scientiis per reductionem ad objectum formale, considerantur; quantumvis non accedat illis considerari ab illa Scientia; sic etiam Æqualitas ad jus Divinum ut sic, attribui poterit ad Pœnitentiam, licet non sit ultimò differentiale prædicatum, & finis primò intentus ejusdem.

OBJICIT II. Pœnitentia, non solum servare, & reparare debet Æqualitatem, Divini domini, vel excellentiæ, vel beneficentiæ &c. sed universaliter Æqualitatem ad omne jus Divinum. Ergo debet Universaliter jus illud considerare. Ad eum modum quo Metaphysica quia non solum considerat hominem, vel solum corpus, sed omne ens: fit ut Metaphysica respiciat pro objecto ens, quā ens.

RESPONDETUR. Æqualitatem hanc quoad rationem non ultimam (specificandi, respicere Pœnitentiam; sed non respicere primò per se. De Metaphysica autem alia est ratio: quia nullus datur alius habitus, qui consideret ens quā ens, & nulla formalitas prior, ad quam primò & per se attendere possit Metaphysica. Jam autem Æqualitatem ad jus Divinum: quā tale, respicere poterit Justitia generica, & Pœnitentia pro sua parte, potest habere aliquid aliud quod primò, per se intendat.

OBJICIT III. Omnes actus Pœnitentiæ versantur, circa restaurationem, aut conservationem juris Divini; tanquam circa objectum distinctivum Pœnitentiæ à ceteris virtutibus. Ergo illud erit formale; nam de ratione formalis est, ut omnes, talis virtutis actus, versentur circa illud, tanquam circa objectum distinctivum. Antecedens Probat. Si aliquis actus non versaretur circa prædictum objectum, maxime non versaretur satisfactio; jam autem etiam hæc versatur, quia acceptatur ex desiderio satisfaciendi juri Divino læso. Quod autem Pœnitentia versetur circa illud jus, tanquam circa objectum distinctivum, Probat. Quia per hoc distinguitur ab aliis virtutibus; nam Charitas v. g. odit peccatum, non quia est Deo injuriosum ut sic, sed quia avertit à bonitate Divina, & sic de aliis.

RESPONSUM jam est. Omnes actus Pœnitentiæ quodammodo versari circa reparationem aut conservationem juris Divini. Est enim contra jus Divinum omne peccatum, committitque saltem latiori modo dictam injuriam; sed ad illud jus Divinum, non attendunt primò & per se

omnes actus Pœnitentiæ. Dictum item est, quod jus Divinum quā Divinum spectet ad rationem genericam Justitiæ, de qua specialis tractatio non habetur; quia nullam particularem considerationem habet, quæ nosci non possit & deduci, ex tractatu de aliis virtutibus. Et sicut non explicamus Justitiam ut sic, quæ respiciat jus humanum quā humanum, eò quod sic sumpta Justitiæ, aliunde notitia peti possit; sic etiam eodem titulo non habet Justitia ut sic, respiciens jus Divinum quā Divinum peculiarem considerationem.

Neque valet, si dicas: Justitiam ut sic, esse virtutem generalem; si enim ly generale accipias pro ratione superiori prædicabili de pluribus, in hoc sensu erit virtus generalis. Si autem ly generale accipias pro composito ex pluribus particularibus virtutibus, non erit sic generalis, habebit enim speciale suum motivum & objectum, hoc est jus Divinum ut sic.

DIFFICULTAS II.

Utrum Formale Pœnitentiæ, sit Bonum Pacis cum Deo? vel Compensatio? &c.

Affirmat Lugo Disp. 2. num. 49. & cum eo Rosmer.

SUPPONUNT uterque I. Per omne peccatum, præberi DEO rationabile fundamentum odii, & indignationis, contra peccatum, vel gravis vel leve. Huic fundamento indignationis, opponitur Æqualitas moralis, quæ stat in hoc: ne homo habeat Deum rationabiliter offensum; hæc autem Æqualitas est Bonum Pacis.

SUPPONUNT II. Dupliciter posse intelligi quod Pœnitentia intendat Bonum Pacis cum Deo. Primò quod intendat Deum non habere Amicum. Secundò quod intendat DEUM non habere Inimicum. Quæ duo sunt distincta; nam possem ego velle, ne aversus sit à me Paulus, adeoque illum non offendere, & possum tamen non desiderare, ut sit mihi amicus. Et ad hanc pacem attendit Pœnitentia.

SUPPONUNT III. Æqualitatem hanc moralem, non esse rigorosè Justitiam, nec Inæqualitatem esse rigorosè Injustitiam; sed esse solum offensam, quæ potest esse sive injuria: nam si amicus ob nixē petat à me librum, quo unice indigeo; offendo amicum, non illum dando, & tamen non facio illi injuriam, alioqui teneret ad restitutionem; per hoc tamen non negant offensam & injuriam in eandem entitatem coincidere posse. Contra sic explicatam Conclusionem.

DICENDUM est I. *Formale Pœnitentiæ*
* (c) *non*

non esse dictam Aequalitatem, & intentionem Boni Pacis cum DEO.

PROBATUR I. Argumento jam facto; quod in præfenti applicari etiam debet. Quia scilicet Bonum Pacis, non est quid primò per se intentum, à Pœnitentia, nam etiam peccatum, in ratione peccati, non constituitur primò per se, quòd ab illo Deus avertatur, & quòd impediat pacem cum Deo. Quærendum enim restabit: Cur ab eo Deus avertatur? Et, cur impediat pacem? Illud autem quod pro ratione adferetur, erit ratio primò constituens peccatum. Quòd autem rationem primò constitutivam peccati, differentialiter respiciat actus fugæ Pœnitentiæ, jam est supra ostensum.

PROBATUR II. Si Bonum Pacis esset objectum Formale Pœnitentiæ, vera esset hæc Universalis: Nullus est actus Pœnitentiæ, qui non respiciat Bonum Pacis; (loquendo de actibus prosecutionis) nam formale habitus, omnes actus illius respiciunt: Si enim illo formali non informarentur, hoc ipso non essent illius habitus, actus. Sed falsa est illa universalis; quia, vera est hæc particularis: Datur actus Pœnitentiæ qui non respicit Bonum Pacis. Ergo illa universalis negativa, ut constat ex Dialecticis, erit falsa. Antecedens Probatur. Si ego dicerem quantumvis per impossibile propter meum peccatum Deus non fuisset à me averfus, nihilominus ex sola dissonantia illius ad Deum, detestor illud & retracto, verè hic actus esset Pœnitentiæ; nec illum à ratione actus pœnitentialis, quisquam sine petitione principii eximere potest; & tamen ille actus, non respiceret formalem hanc rationem, quod est peccatum avertere à Deo. Ergo dabitur aliquis actus Pœnitentiæ, qui non respicit aversionem, consequenter nec intendit per se Bonum Pacis; & tamen erit actus Pœnitentiæ.

PROBATUR III. Et supponitur, quòd esse objectum aversionis Divinæ; & esse peccatum quà tale, sine formalitates conceptu nostro saltem formali præscindibiles: hoc enim quod est objectum aversionis, est quid posterius, sequens ex conditione peccati; adferri enim potest pro ratione, hanc actionem, esse dignam aversione Divina, quia est peccaminosa; quando autem dicam: idèd aliquid esse peccatum, quia Deus ab illo avertitur, erit ratio cinatio similis illi. Idèd Petrus est homo, quia est risibilis. Rursus in humanis prius est aliquid esse malum, & postea causare aversionem. Hinc averfus, si ex illo queratur; quare hanc actionem averfetur? redditurus est pro ratione, malitiam operis. Quòd si id est in humanis offensis; cur non idem reperitur in peccato?

Ex hoc autem deducitur. Rationem offensæ & peccati, præscindi posse, priusque esse rationem peccati, quam offensæ, vel causativi aversionis. *Hoc posito; Quæro: Vel illam rationem*

manentem, post præcisam formalitatem offensæ, vel inquam, potest adhuc respicere Pœnitentia, versarique circa illam, retenta formalitate Pœnitentiæ; vel non potest? si potest? Ergo apparet, quòd aversionem non respiciat differentialiter, quia nullus habitus manet, sublato suo differentiali. Quòd si tunc non poterit versari circa illud objectum, pœnitentia? quaritur: cur non? modò reddatur ratio sine petitione principii. Insuper in oppositum ratio est. Quia omni illi, cui convenit esse peccatum, opponitur Pœnitentia. Sed illi actioni convenit esse peccatum, opponitur Pœnitentia. Sed illi actioni convenit esse peccatum, ut jam suppositio probavit. Ergo illi per actus fugæ opponere se potest Pœnitentia; adeoque illud præcisum à formalitate offensæ, erit objectum Pœnitentiæ.

RESPONDEBIS. Fore tunc Pœnitentiam specie distinctam.

CONTRA est. Quæro: an sit futura distincta in ratione Pœnitentiæ, quæ respicit peccatum, quà peccatum est? Vel quà respicit objectum aversionis à Deo? Si primum? Quæro: In quo sit futura illa specifica differentia Pœnitentiæ in versando circa peccatum quà peccatum est? utrobique respiciatur dissonantia v.g. ad Deum quà naturà intellectualis est: Si autem est differentia non nisi in hoc, quia tunc non respicit peccatum, secundum quod illud objectum aversionis est? hoc quidem verum est. Sed de hoc queritur; Cur respiciens peccati sub tali formalitate, sit talis ratio, qua mutata, non sit futura eadem specie Pœnitentia.

DICENDUM est II. *Bonum Compensationis non esse objectum formale Pœnitentiæ.*

PROBARI solet I. ex Lugone. Illud motivum compensationis includit peccatum, adeoque est inhonestum. Ergo non est formale Pœnitentiæ, quæ est quid honestum. Antecedens Probatur. Quia orta illa bonitas, & honestas, consistit in bonitate Compensationis, ut Compensatio est. Ergo componitur intrinsecè ex illis, ex quibus componitur compensatio ut talis est. Compensatio ut talis est. Compensatio autem ut Compensatio, includit offensam præteritam; & actionem præsentem obsequii. Ergo virtus, quæ afficitur ad hanc honestatem, necesse est ut afficiatur ad utramque partem illius complexi; altera enim sola, prout condistincta ab altera, non est Compensatio adæquata.

RESPONDET ipse de Lugo huic argumento n. 36. retorquetque illud, circa objectum Justitiæ vindicativæ in Deo, quæ habet pro objecto honestatem punitionis; quæ non est sola bonitas tormenti, secundum se; sed includit tormentum ut malum illius qui peccavit; atque adeo videtur includere ipsum peccatum præteritum. Concedit ulterius: quòd Deus habeat affectum ad illud totum complexum, & ad omnes ejus partes, non ad singulas seorsim, sed prout conjunctæ cum aliis, componunt illud.

illud totum, quod est punitio peccati. Ex hoc tamen non sequitur, quod Deus amet simpliciter peccatum præteritum, seu quod habeat etiam aliquem affectum erga illud; non enim est necesse, quod qui vult vel amat aliquid propter bonitatem specialem illius, eodem genere affectus amet bonitatem ipsam; quæ movet ad amorem. Ad eum modum, quo potest aliquis amare Petrum sapientem, non tamen eodem amore amare sapientiam Petri; nam amore amicitiae amat Petrum & non sapientiam. Et certe potest DEUS gaudere de peccato præterito, per simplicem complacentiam & affectum; unde etiam, exclamat Ecclesia: O felix culpa! quæ talem, ac tantum, habuit Redemptorem! *Hæc Responsio.*

NON SATIS FACIT. Tum quia major sanctitas Dei, salvatur; si nullo modo ponatur in Deo complacentiæ actus, vel amor peccati. Tam quia impossibile est, ut Deus habeat aliquem inefficacem affectum ut non sit. Ergo etiam impossibile est ut habeat aliquem affectum inefficacem ad peccatum: cum non magis connectatur cum suo esse quam cum sua sanctitate, cui esse, opponitur non esse, & sanctitati, peccatum. Concedi tamen potest in Deo, imò & debet, inefficax voluntas impeditiois peccati, titulo causæ primæ. Sed ex hoc non sequitur, concedi debere, inefficacem amorem peccati: hæc enim duo valde diversa sunt. Ad eum modum, quo diversa sunt: ly: *Nolo impedire*; & ly: *Vellem ut facias*; primum requirit condicio causæ primæ; secundum requirit ejus sanctitas. Tum quia nulla est necessitas redigendi sese ad has angustias, ut fusiùs, si Deo cordi fuerit, infra ostendetur; ubi probabitur, peccatum non esse partem intrinsecam, Sacramenti pœnitentiæ; imò vel ex hoc solo medio termino rejici debet, nè appingatur Deo amor peccati.

RESPONDETUR huic argumento, Retorquendo illud de appetitu Medicinæ in ægrotò: An scilicet tunc appetens Medicinam quæ Medicinam reparativam, appetat ægritudinem? quæ medicina reparativa intelligi non potest sine ægritudine. Item: An qui appetit inducere formam in materiam, quia est privata formâ, appetat privationem formæ? sed de his instantiis fusiùs postea. Directè ad argumentum dici potest: Negando Antecedens. Ad probationem illius dicitur: quod includat quidem Compensatio offensam, sed non quâ partem sui componentem; sed potiùs tanquam aliquid extrinsecum intrinsecè requisitum; ut dictum in materia de Connotatis; idque adhuc à se destruibile. Negoque, quod Virtus quæ afficitur illi Compensationi, debeat affici illi extrinsecò, quod destruit, hoc ipso enim, quia illud destruit non afficitur illi; imò si afficeretur, sequerentur duo contradictoria, scilicet affici & non affici: affici, ut supponitur, non affici autem, quia ne-

mo afficitur ei, quod destruit; & infectum vult; positaque veritate eorum, quæ dicunt Oppositi, impossibilis esset detestatio peccati præteriti quâ talis; quia detestatio deberet illud semper quoquo modo velle, adeoque & ipsa detestatio, indigeret detestatione. Illa autem Ecclesiæ locutio non est nisi figurata: nec significat Ecclesiâ complacere sibi in culpa; sed quod gaudeat se liberatam à culpa tam insigni medio. Felicitas autem culpæ, est definere esse culpam. Vel certè in hoc sensu intelligi debet: quod infelix fuisset nisi eam Christus redemisset, quia non nisi tali posita redemptione, remitti condignè potuit. *Hinc aliter*

PROBATUR II. Conclusio. Quia scilicet primò & per se nec formalitatem injuriæ nec formalitatem offensæ nititur abolere Pœnitentia; cum neutra harum formalitatum, primò constituat peccatum, cuius tamen deletionem, primò respicit Pœnitentia.

PROBATUR III. Quia posset aliquis dicere: Doleo quia feci rem dilonam Deo, prout natura Intellectualis est. Quo casu, eliceret actum Pœnitentiæ, cur non enim? & tamen non attenderet ad offensam nec ad injuriam, quia nec attenderet ad jus Dei in meas operationes, nec ad Sanctissimam ejus dignitatem, quâ invita, eveniunt peccata. Ergo apparet, quod illa Compensatio, non sit Formale Pœnitentiæ, cum actus illius aliquis non illud respiciat; & tamen omnes actus alicujus habitus respiciunt formale illius habitus.

ALIQUI, longè aliter quam proponat hæc secunda Conclusio defendunt: Quod bonum Compensationis respiciet Pœnitentiâ; docentque, quod dolo e de peccatis, non spectet ad pœnitentiâ, in quantum attendit ad bonum Compensationis; hanc fusiè doctrinam alii impugnant. Suffecerit dicere: Quod ad eandem virtutem spectet, & dolere de opposito illius; & curare nè fiat; sicut ad eandem Justitiam reitutivam spectat; & detestari injuriam; & curare nè inferatur. Adde SS. PP. ejusmodi nobis proposuisse pœnitentiâ, quæ sit principium dolendi de commissis; essetque hoc multiplicare sine necessitate virtutes, esset enim necesse adstruere virtutem, quæ ex communi motivo doleret de peccatis, & tamen non esset pœnitentiâ; quia ad hanc; ut tu dicis, non spectat dolere de commissio peccato. Legantur impressi.

DICENDUM est III. Bonum deletionis peccati, pro ut assequibile per actus pœnitentis, non est objectum Pœnitentiæ.

PROBATUR I. Quia hæc explicatio duo complectitur, imprimis Ly Bonum deletionis peccati. 2. Ly Prout assequibile per actus pœnitentis. Primū illud difficultatem Theol. facessit quæ objectum formale, debet esse tale, quod possit esse ratio definitiva Pœnitentiæ, consequenter per claros & proprios conceptus debet

debet procedere, jam autem prædicti termini non sunt tales, hoc enim quod propriè delet peccatū, est aut satisfactio infinita, aut gratia justificans, vel actus amoris sive formalis sive virtualis. Nihil autem horum competit pœnitentiæ. Et quæcunque modificatio adhibebitur istius deletionis peccati ponibilis à Pœnitentia, illa restrictio condistinctum conceptum habebit, & si erit legitima, illa potius definit Pœnitentiam.

Secunda etiam pars habet difficultatē Philosophicam. Videtur enim hæc esse petitio principii, nempe quod Pœnitentia sit virtus intentiva boni deletionis peccati, prout assequibilis per actus pœnitentis, de hoc enim ipso quæritur quid sit istud ipsum ly *pœnitentis*. Et qui ignorat definitionem Pœnitentiæ, ignorat etiam ly *Actus pœnitentis*.

PROBATUR II. Quia objectum formale debet esse ultimum resolutorium questionum in illa linea institubilium, ut alibi probatum: prædictum autem formale non est tale resolutorium, quærere enim restat, quid tibi displicet Pœnitentiæ in peccato, quod delere vis. Quod ipsum argumentum viâ negativâ proponitur. Dantur interdum aliqua quæ sunt ultimum resolutorium v. g. Rationalitas in homine radicaliter accepta, & alia quæ non sunt resolutorium v. g. Risibilitas. Debet ergo dari taxativū & major unde dignosci possit quare aliquid sit ultimum resolutorium, & hæc si legitima detur, ostendet, posse ex virtute Pœnitentiæ quærere intendente bonum deletionis peccati, quare tu vis delere peccatum, quid tibi in illo secundum rationem tuam propriam displicet?

PROBATUR III. Tum quia hoc quod est delectio peccati videtur potius esse effectus pœnitentiæ, in quantum imperat actus aliarum Virtutum v. g. actum Charitatis; vel disponentis in Sacramento ad Justificationem. Et quantumvis Deus faceret decretum de non delendo peccato, non hoc ipso censeretur facere decretum ne ullus pœniteat; sed solum sequeretur in ordine ad deletionem peccati inutilem fore pœnitentiam, licet foret ad alia utilis, nempe ad proportionandum actum meritis objecti, adeoque ad detestandum v. g. peccatum. Tum quia, quando detestatur, per nos peccatum Pœnitentia, quia est dissonum naturæ intellectuali, datur ut volunt oppositi tunc, non nisi objectum Virtutis ut sic, ergo & bonum deletionis peccati, erit objectum Virtutis ut sic, in quantum virtus ut sic est Ratio opponendi sese cuicunque peccato; & si rectè restringitur. Pronum deletionis peccati per ly Prout assequibile per actus pœnitentis restringatur simili modo & formale illud aliud. Multo magis si illa dissonantia ita sumatur, prout à nobis restricta est, nempe per modum procedendi, ex suppositione peccati, quod impugnari debuit, sicut & alia inibi po-

nenda. Tum quia si ex quocunque fidei fonte & ex ipso conclusionem docente, ante ipsam extraditam quæreretur, an Pœnitentia doleat de peccato, responderet quod doleat, cum tamen ex eo quod placuit prædictū principium docere, sequatur, ex motivo sibi proprio non posse illam dolere de peccato: quomodo enim doleret ex bono deletionis peccati. Hocque vult & ipsa auctoritas Hieronymi adducta ab Authore, in Psal. 118. Vera Pœnitentia est, fletibus commissæ diluere, quomodo autem flet si non dolet; dolet ipsa.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT I. Lugo Quia S. Thom. hic 9. sup. ar. 3. o. dicit Pœnitentiam esse, ad destructionem peccati, in quantum est offensæ Dei; & in 4. Dist. 14. q. 1. ar. 1. q. 3. ad ultimum, dicit: Debere esse alicujus virtutis, ut homo Deum placeat, quem peccando offendit. Quia Phrasia videtur etiam Ecclesiæ, in Oratione: *Deus qui culpa offenderis*, &c.

RESPONDEO. Eodem loco S. Thomam meminisse recompensationis; meminisse etiam Justitiæ; ad quam certè injuria spectat; & tamen, ex eo loco, non infero Lugo, vel recompensationem; vel sublationem peccati, quā injuria est; esse de formali Pœnitentiæ. Cur ergo inferret, de formali illius esse, non nisi sublationem offensæ?

Directè autem explicari potest hic locus & alii similes: quod agat S. Th. de peccato destruendo, secundum quod est à parte rei; nam à parte rei peccatum est, & offensæ & suo modo injuriæ, & diminutio bonorum Divinorum; vultque ostendere: quod Pœnitentia Theologica, moveat se ad destructionem peccati, non Philosophici, sed in quantum est offensæ Dei; non determinando: an illa offensæ sit primò essentialis conceptus peccati; adeoque primum id quod tollere nata sit, etiam per ordinem ad nostros conceptus, Pœnitentia?

OBJICIT II. Idem: Datur inter homines virtus, quæ inclinatur ad habendam pacem ad invicem. Laudabile enim est: neminem habere offensum; nec rationabiliter aversum. Ergo etiam debet dari similis virtus hominis, ad Deum, hæc autem virtus non potest meliori nomine appellari, propter prædictas auctoritates quam Pœnitentia.

RESPONDEO: quid evincant Auctoritates dictum est supra. Ad paritatem adlatam: Negatur Consequentia. Disparitas est; quia non ex eo ipso, quia est aliquis vir probus moraliter, hoc ipso habet pacem cum aliis; nec hoc ipso, jam est habilis ut alii ab illo non avertantur; debet ergo dari in humanis aliud principium; quæ sit via pacis; quod principium appellari potest studiositas parandæ pacis, quæ studiositas, importat quandam suavitatē agendis; industrias excogitandi modos, placendi aliis; ipsamque compositionē morū, tractandam.

etiam ad affici. Sed id respectu Dei locum non habet, nam si sis vir probus, hoc est, si servaveris mandata, habebis jam pacem fundamentalem cum Deo; si autem arripas consilia; majora adhuc praesidia retinenda pacis nancisceris; & si exerceas opera supererogationis, penitus te in Dei gratiam, adeoque pacem cum eo, infinuabis. Data ergo speciali virtute inter homines, quaesitiva Boni Pacis cum aliis, non erit necesse, dari specialem virtutem, ad habendam pacem cum Deo, quae hoc ipso habetur, si servantur mandata &c.

ADDO. Etiam hoc concessio, quod detur specialis virtus respectu Dei: attendens ad Bonum Pacis, numquidne jam illa virtus non dico vocabulariter, sed verè erit poenitentia? numquid iste qui suavitatem agendi reddit sibi alios non inaddictos, censetur esse poenitens? ad quam autem virtutem spectet quaesitio pacis cum Deo: mox attingetur.

INSTAT Rosmer: Possibilis est talis virtus. Ergo datur. Quia si possibilis sit, nullum est fundamentum negandi quod de facto detur.

RESPONDETUR. Non ex eo praecise, quia potest dari habitus aliquis virtutis, inferri debet, jam illum dari; quia potest dari habitus consimilis spei viatorum, qui primò per se inclinet ad sperandum bona aliis; qualis in Beatis ordinariè ponitur, & tamen modo de facto talis habitus non datur, sed volitionem, sperandi bona aliis, principiat indivisibilis habitus spei. Rursum posset dari habitus, primò inclinativus ad odiendum odium Dei; & nihilominus talis habitus non datur, sed non nisi habitus Charitatis, qui & amat Deum, & odit odium illius. Non ergo praecise ex eo, quia potest aliquis habitus dari, inferri debet de facto illum dari. Sed illatio tunc tenet, quando non potest referri principium actuum illorum, in aliquem habitum, de quo aliàs sine controversia constat, ita enim satisfiet illi regulæ, quod sicut entia ita & habitus non sint multiplicandi sine necessitate, scilicet non ponendo condistinctum habitum, nisi tunc cum aliis habitibus, idem prestare non potest. Jam autem hæc virtus, quæ est nolendi Deum habere offensum; potest bene revocari ad charitatem; quia nolle habere Deum aversum, est inchoativè, & dispositivè, amicitia; eò quod sit talis rationis, ut si sit in subiecto, quod est capax, & appetens amicitia; hoc ipso disponat ad amicitiam. Et certè sicut ad eandem virtutem spectat, amare amorem amati boni, & odisse odium amati boni: ita ad eandem virtutem spectat, velle habere amicum Deum; & nolle illum habere aversum. Et sicut dispositiones præcedunt formam; ita hanc formam, velle habere amicum DEUM; præcedit tanquam dispositio, disconsentum esse, illius aversione. Et licet sub hac formalitate, quod peccatum sit malum Dei, quæ formalitas spectat ad charitatem, non ita clarè elu-

ceat, quod ad illam spectet detestari peccatum; in quantum reddit Deum aversum; nihilominus in quantum Charitas est quaesitiva amicitia cum Deo, sequitur, quod etiam quaerere debeat, ne illum habeat inaddictum, seu aversum; seu potius addictum seu conversum per amorem.

POTEST Responderi aliter eidem difficultati; Concedendo, quod hoc quod est non habere Deum aversum, si attendatur præcise explicatio Lugonis, in respectu ad Poenitentiam; & in re Bonum Pacis, esse formale illius. Negando tamen, quod primò & per se ordinem ad nostras intentiones, sit differentiale objectum Poenitentia Bonum Pacis.

NOTARI potest contra hanc sententiam, quod sicut Lugo condistinguit hæc: habere aliquem amicum, & habere non aversum; ita condistingui posse habere Deum non aversum; & habere cum illo pacem; quia etiam in humanis, ista sunt condistincta; & ita Polonos habere pacem, cum Tartaris aliud est, & aliud non habere averfos à se Valachos; fundaturque in hoc: quod habere pacem, aliquam positivam moralitatem significat, indicatque quandam communicationem, quæ in præciso titulo, non esse averfi, non elucet. Ergo etiam respectu Dei, aliud erit nos cum illo habere pacem; & aliud, non habere illum aversum; quaerendumque restabit: quid ex his duobus Poenitentia conveniat? Quod si dicas: hæc bene ad invicem revocari posse in humanis: dicemus & nos non habere Deum aversum, revocari posse ad habitum Charitatis, Observantia mandatorum, & in re, ad ipsam Poenitentiam.

OBJECTUM III. quidam: Virtus reconciliativa Dei cum homine, habet pro objecto formali prosecutionis, Bonum Pacis cum DEO; Poenitentia est virtus reconciliativa. Ergo. Major est certa; quia hæc est natura virtutis reconciliativæ alicujus cum aliquo, ut ex averso, faciat non aversum rationabiliter, adeoque conciliet pacem. Minor quoque patet; quia cum esse reconciliativum hominis cum DEO, sit valde honestum, & necessarium; spectare debet ad habitum alicujus virtutis specialis; & cum non alius in hunc finem commodior assignetur habitus, quam virtus Poenitentia specialis; sequitur ad Poenitentiam pertinere reconciliativam dictam.

RESPONDETUR. Virtutem primò per se reconciliativam habere pro Objecto Bonum Pacis cum DEO; Poenitentia autem quamvis in re sit virtus reconciliativa cum DEO, non tamen primò per se, est reconciliativa; quia datur prior formalitas in Poenitentia, quam esse reconciliativam; imò potest stare ratio poenitentia sine formalitate reconciliationis; uti jam dictum est: Consulantur dicta.

*(c) 3

Si

Si etiam spectetur probatio Minoris ut sonat; dici potest: quoddam reconciliatio, sub præcisa formalitate, ne habeatur Deus averfus, spectet ad virtutem amoris, & amicitie cum Deo; nam non habere aliquem averfum, est, ut jam dixi, inchoata & præsuppositivè amicitia; inchoamenta autem & præsupposita amicitie, ad eandem amicitiam ordinantur, tanquam ad objectum attributionis. Ad eum modum, quo dispositiones ad formam revocantur, vel ad totum.

Addo: Si esse placatum, apprehendatur sub formalitate Dei boni in se; spectabit ad virtutem Charitatis; si apprehendatur, sub formalitate Dei boni nobis; revocabitur ad spem; accedente præcipuè formalitate arduis. Vel, ad maximum, habebit se, sicut aliquid consequens ex possessio sine Pœnitentia; nam præhabita remissione peccati, quam intendit Pœnitentia, consequitur, ut Deus sit placatus, & non averfus. Ad eum modum, quo ex commoda ad habitandum compositione partium, sequitur pulchritudo domus, quæ non est formale objectum Architectonicæ, sed nonnisi sequens ad objectum ejusdem.

INSTABIS. Virtuti, quæ attendit ad Bonum Pacis, tribuuntur omnia, quæ tribuuntur Pœnitentia; plangit enim, & dolet de peccatis, & providet, ne ista pax, malè agendo turbetur. Ergo Pœnitentia attendit ad illam pacem.

RESPONSUM jam, Pœnitentiam, in re attendere ad istam pacem, sed non primò per se; dicereque posset pœnitentia: Ego jam feci satis officio, & inhonestatem peccati quæ talis, expulsi honestate actionis opposita; ut autem Deus sit placatus, vellem hoc, sed non est mei officii, curare id charitas.

DIFFICULTAS III.

Quodnam sit Objectum Formale Pœnitentia?

EXPLICANDA jam venit nostra Sententia, à qua lucem accipient hæcenus dicta. Sit.

Punctum Difficultatis I.

Præmittuntur aliqua.

PRÆMITTO I. Formale Pœnitentia Objectum tradi non posse bene, nisi per prædicatum, importans & respiciens rationem, & formalitatem peccati seu destruendi, seu vitandi.

RATIO est. Tum quia: omnes SS. PP. per ordinem ad peccatum Pœnitentiam definiunt. Suffecerit Divus Gregor. qui hom. 34. in Evang. & lib. 9. Regi: epist. 39. Pœnitentia, inquit, est, peccata præteritis plangere, & plangen-

do iterum non committere. Idem supponit Trid. Sess. 14. cap. 1. dum ait Fuit, inquit, quidem Pœnitentia, universis hominibus qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore &c. necessaria. Ubi necessitatem ejus ex ordine ad tollendum peccatum colligit. Tum quia: sublata Pœnitentia, nulla alia virtus est, quæ se peccato quæ tali opponat; imò intantum reliquæ sese opponunt, inquantum saltem latiori modo, participant rationem Pœnitentia.

PRÆMITTO II. Plures esse in peccato formalitates, sed inquantum ad præsens spectat, tres potissimum. 1. Formalitas Offensæ. 2. Injuriæ. 3. Peccati, quæ peccatum est; posse autem has formalitates distingui; ratio est. Tum quia: de facto traduntur distincti illarum, conceptus. Tum quia: etiam in Creatis distinguuntur ista, nam non ex eo, quia alius manet offensus, hoc ipso habet injuriam; & habendo injuriam, jusque prosequendo ut illi satisfiat justitiam, potest tamen hoc ipso non averti, nec irasci. Jam autem ipsa ratio peccati, adhuc est condistincta; quia potest aliquis, aliqua actione non offendi, ut si non curet five fiat illa actio, five non fiat; si item illud ad se non pertineat, vel si non sit invitatus ut fiat; potest item non injuriari illi; & tamen illa actio poterit in se esse defectuosa moraliter. Sic lutulenta facies Domini, non est injuria nec offensam mancipii, & tamen in genere morum, est quid defectuorum. Quod si in Creatis, hæc formalitates sunt condistinctæ, facile colligi potest, quod conceptus unus, secundum rationes communes spectatus, non sit conceptus alius; adeoque quod etiam in peccato hæc formalitates, ratione nostra distinguui possint. Tum quia præsumptio est communis: distincta hæc esse; & cum synonyma non sint, tam diversas appellationes non habuissent, nisi persuasionem communi diversitas inter hæc fuisset agnita.

PRÆMITTO III. Quis sit formandus Conceptus, de dictis tribus formalitatibus?

Et quidem incipiendo à formalitate Injuriæ, ea sic concipi poterit. Injuria est aliquid oppositum justo. Justum autem, apud Aristotelem idem est, quod æquale. Æquale autem est, cujus neutrum extremum minus habet. Porro in Justitia tunc est Æqualitas, quando juri alterius commensatur operatio debita, & quando habens jus non habet minus quam jure debeat. Fit autem Injuria, quando hoc, quod debitum est juri alterius, non solvitur: peccatum itaque intantum erit Injuria, inquantum non satisficit juri Divino, quod habet in nostras operationes; & quando eæ, & tales non solvuntur, quales sunt, Deo debita.

Quod attinet ad formalitatem Offensæ, illa sic explicari potest: Offensa non est nisi per ordinem ad alium, tolle alium, quem offendas; & si alius non offendetur, non erit Offensa actualis; si autem non est offensus, sed poterat offendere

offensa æquivalenter, seu virtualiter. Porro hæc Offensa, quæ est ad aliud, requirit tria: Objectum displicentiæ; Actum displicendi, si sit actualis Offensa; & insuper Titulum Dignitatis exigentis, nè fieret illud Objectum displicentiæ. Et certè solâ displicentiâ, non stat Offensa; potest enim subditum displicere sibi, ut dixi, in actione Domini, nec tamen eâ offendi, dicereque: quid ad me spectat? præter ergo objectum & actum displicentiæ, Offensa importat in eo qui offenditur, titulum indignè ferendi; quod hoc vel illud, actum fuerit; idque ob interesse, ut vocant, suæ dignitatis; seu suæ personæ. Unde dicitur meritis & dignitatem in offenso, nè actio illa fieret, cui merito & titulo opposuit sese offendens, sua actione.

Quod denique attinet ad formalitatem peccati, illam per se explicare spectat ad materiam de Actibus humanis & peccatis, nunc supponendo potius, quàm probando: dicitur peccatum in ratione peccati constitui Dissonantia ad naturam Intellectualem. Hoc ipsum ut explicetur.

PRÆMITTO IV. *Nec præcisa formalitate Injurie, nec præcisa formalitate Offense primò essentialiter constituitur peccatum?* Rationem jam innui, quia non ideo aliquid est malum, quia DEUM offendit, sed ideo offendit, quia est malum; quod etiam in simili probatum, ex offensa creata. Item non ideo aliquid est malum, quia ad illud exigendum, quia est malum. Ergo appareat rationem mali primò essentialiter non stare in formalitate Offense, vel Injurie. Cum ratio mali, pro ratione reddi possit Offense & Injurie.

PRÆMITTO V. *Explicationem illius, quod est primò essentialiter constitutum peccati; & dico:* In omnibus illud est primò constitutum alicujus, quod est ultimum resolutorium, omnium aliorum prædicatorum: adeoque principium & radix reliquorum. Et ita risibilitas, non est primò essentialis conceptus hominis; quia resolvitur, in admirativitatem, quæ est radix risibilitatis; bene enim dico: ideo hominem esse risibilem, quia est admirativus. Admirativitas item, non est primò essentialis conceptus hominis, quia resolvitur in rationalitatem radicaliter acceptam; quâ, quia in homine, per ordinem ad nostros conceptus, nihil reperitur prius, quod habeat rationem ultimò differentialis; sit ut illa sit primò essentialis conceptus differentialis; dixi rationalitate radicaliter sumpta, non haberi prius, quod habeat rationem ultimò differendi. Certè enim sensitivitas, est quid prius rationalitate, sed non in linea ultimò diversificandi. Porro, quia cile dissonum naturæ Intellectuali, est in peccato prima radix reliquorum prædicatorum, & resolutorium illorum; sit, ut illa dissonantia, sit primò differentialis conceptus peccati. Quod autem prædicta dissonantia, sit prima radix reliquorum prædicato-

rum, & resolutorium ultimum, jam dictum est. Et insuper, breviter ex inde colligitur. Si enim quæras: Cur Deus detestetur peccatum? respondetur: quia illo offenditur & læditur. Si quæras: Cur illo offenditur, & læditur? Respondetur: quia est malum, & indignum Deo, &c. Si autem quæras: Cur est malum? Responderi bene poteris: quia dicit dissonantiam ad naturam Intellectualem. Si autem quæras: quare dicit dissonantiam ad naturam Intellectualem? jam non est aliquem priorem conceptum adferre ex rationibus nobis notis. Et sicut ex rationibus, nobis notis, nihil est in homine, prius rationalitate, quod habeat rationem differentiam; itemque sicut in ipsa præcise natura Intellectuali, nihil est prius ipsa natura Intellectuali; ita & esse dissonum naturæ Intellectuali, est tale, ut non sit in peccato ex formalitatibus nobis notis, prior alia, quæ possit habere rationem resolutive reliquorum prædicatorum, & rationem differentialis formalitatis. Sed supposita explicatione terminorum; Inductione nonnisi notificari debet. Adeum modum: quo rationalitas in homine supposita notificatione terminorum, nonnisi inductione ostenditur. Qualis est, v.g. in præsentia inductio: Furtum est peccatum, dissonat enim naturæ Intellectuali, accipere tanquam tuum, quod non est tuum. Mendacium item, est peccatum; quia dissonat naturæ Intellectuali, aliter dicere, & aliter sentire. Si ergo inductio ostendit peccata in particulari, esse dissona naturæ Intellectuali, etiam peccatum ut sic, erit dissonum naturæ Intellectuali.

Quod si quæras explicationem terminorum: Quid sit dissonantia ad naturam Intellectualem? Si eam explicatam velis per terminos non figuratos: nihil aliud dicit quàm indecens aliquid, nec conveniens excellentiæ naturæ Intellectuales. Et sicut non convenit principi actio servilis aut puerilis, hæcque actio dissonat dignitati illius; ita omne peccatum habet disconvenientiam ad naturam Intellectualem. Quod si prædictam dissonantiam notificatam velis terminis figuratis? quemadmodum dissonantiam in Musica, facit sonus chordæ non contemperatæ, sicut contemperari exigit natura melodiæ; ita & actio tunc est dissona moraliter, cum non ita attemperatur & componitur, prout illam componi & attemperari exigit natura Intellectuales, & sicut stridor qui ferra fabri ferrarii fit, dissonat auribus, hominique in assueto horrorem quendam adfert, multoque majorem si sint delicatæ aures; sic peccatum, delicatissimæ (si corruptelam demas) naturæ Intellectuali, horrorem incutere natum est. Restrungendo autem peccatum ad rationem Theologici peccati: dices illud stare, in dissonantia ad Deum, prout natura Intellectuales est. *His præmissis. Sic*

Punctum Difficultatis 2.

Quid tenendum?

DICENDUM est I. *Pœnitentia Theologica, pro formali actuum fugæ dicit dissonantiam actuum, Deo, prout natura Intellectualis est, ita ut illud formaliter nata sit fugere Pœnitentia Theologica, quod dissonat Deo, prout est natura Intellectualis.*

PROBATUR I. Argumento negativo: Pœnitentia non respicit pro formali actuum fugæ, Inæqualitatem, vel Offensam; nec quidquam aliud. Ergo respicit Dissonantiam prædictam cum in illa reperiri nihil possit, quod illam deiciat à ratione Formalis Objecti Pœnitentie, secundum quod illa principiat actus fugæ.

PROBATUR II. Illud est Objectum Formale Pœnitentie, quoad actus fugæ, quod pro ultimo resolutorio, potest adferri: Cur Pœnitentia fugiat aliquid in suo genere, ut jam probatum est; idque tum ex eo, quia in aliis virtutibus illud est Formale Virtutis, quoad actus fugæ, quod pro ultimo resolutorio, adferri potest: Cur virtus fugiat sibi oppositum; & ita formale est Temperantiæ quoad actus fugæ circa gulam, Inhonestas excessus in usu ciborum; qui ipse excessus, est ultimum resolutorium, cur fugiat gulam Temperantiæ; virtus item Religionis pro formali actuum fugæ habet inhonestatem derogandi Excellentie Divinæ, quæ ipsa inhonestas, est ultimum resolutorium; cur Religio fugiat despectum DEI. Tum quia: sicut se habet forma in Physicis, vel differentia in Metaphysicis, ita Formale Objectum in virtutibus; in physicis autem est illud forma, in quod ultimo differentialiter resolvitur compositum, idemque dicitur de differentia Metaphysica. Ergo & in virtutibus illud erit formale actuum fugæ, quod est ultimum resolutorium: Cur virtus fugiat hoc vel illud objectum. Denique finis virtutis, est formale illius. Ergo debet esse & ultimum resolutorium; nam ultra finem sicut & ultra ultimum; nam ultra finem sicut & ultra ultimum, non proceditur ulterius. Sed dissonantia ad Deum, tanquam ad naturam Intellectualem, est istud resolutorium. Tum quia: nullum aliud potest ostendi resolutorium. Tum quia: assignato huic resolutorio nihil opponi potest. Tum quia si queratur: Cur pœnitens avertetur peccatum furti? Respondebitur: quia est offensa Dei; quæram: Cur est offensa? Respondebitur: quia est Deus invitatus ut fiat; quæram: Cur est invitatus? Respondebitur: quia est Sanctus, & Sanctitas illius non permittit ut quidquam mali velit, aut quod illi merito displicere possit; quæram: Cur peccatum sit talis offensa? &c. huiusque non alia potest dari ratio, nisi ipsa Dissonantia ad DEUM, ut na-

tura Intellectualis est. Quod argumentum proportionaliter de Injuria aliisque proponi debet.

PROBATUR III. Quia si dissonantia dicta, est primò essentialis Conceptus peccati, videtur magis consequenter assignari pro Objecto Pœnitentie, quoad actus fugæ. Vide plura ubi de mortalitate objectiva.

DICENDUM II. *Pœnitentia quoad actus prosecutionis versatur, tanquam circa suum formale, circa Consonantiam actuum, Deo, prout natura Intellectualis est.*

PROBATUR Actuum fugæ objectum in Pœnitentia est Dissonantia, &c. Ergo actuum prosecutionis erit Consonantia; nam contrarium, contraria debent esse objecta. Et sicut Temperantia, pro objecto fugæ habet excessum in cibo verbi gratia, ita actuum prosecutionis qui sunt contrarii actibus fugæ, contrarium debet esse objectum; nempe moderatio in usu ciborum. *Sed*

DUBITARI adhuc posset. Quænam sit ratio attributionis; ad quam scilicet & actus prosecutionis & actus fugæ referantur in Pœnitentia? Debere autem eam rationem assignari, probari posset: quia scilicet unius virtutis unum debet esse objectum (saltem per attributionem). Sed huic difficultati, sufficienter occurrere posset, assignando pro formali attributionis, non nisi ipsum Formale actuum prosecutionis. Cujus ratio hæc reddi posset: Quia in primis in aliis virtutibus, non nisi Formale actuum prosecutionis assignatur pro objecto. v. gr. communiter dicitur: Objectum Religionis, esse Cultum Divinum. Deinde etiam in Scientiis, non est necesse querere nomen commune objecto, & oppositis objectis; sed illud sufficienter revocatur objectum, eo quod contrariorum eadem sit scientia. Hinc & in Logica, sola rectitudo assignatur pro objecto, nec est necesse, querere aliquam rationem communem rectitudinis & irrectitudinis; ita & in præsentia, non esset necesse querere aliquam communem rationem actibus prosecutionis & fugæ in Pœnitentia, sed sufficeret tradere solum objectum formale actuum prosecutionis. Nihilominus tale objectum posse assignari, scilicet actiones quæ dicant habitudinem ad Deum prout est natura Intellectualis, Maxime tamen, attendi debet ad actus fugæ in Pœnitentia, quia primò intendit abolitionem peccati, primaque ejus ratio est, esse remediativam.

RESPONDET I. Quidam. Esto peccatum primò essentialiter constitutum per dissonantiam ad naturam intellectualem, de quo in materia de peccatis, hic interim negatur, hanc Dissonantiam adferri posse pro ultimo resolutorio. Cur Pœnitentia aliquid fugiat, potius enim hoc ultimum resolutorium est, cur virtus ut sic aliquid fugiat?

Cox

CONTRA. Si primò essentialiter constituitur peccatum per dissonantiam ad Naturam intellectualem, cur Pœnitentia nata opponeret sese peccato, & quidem ita, ut sicut nullum est peccatum, à quo non removeat Virtus, ita nullum sit peccatum circa quod versari proportionatè non possit Pœnitentia, ergo primis peccati prædicatis, opponet prima sua prædicata Pœnitentia; Sicut enim opponit se peccato, ita primis peccati opponere debet prima sua. Hinc si peccatum illa Dissonantia primo formalis sit, etiam actus fugæ in Pœnitentia formalisabit. Nego ulterius resolutorium prædictum, esse resolutorium, cur Virtus ut sic aliquid fugiat, ut infra videbitur, & si pro resolutorio habet deletionem peccati Pœnitentia, quærere ex illa restabit: Quare illud vis delere? Ex hoc erit dicta dissonantia.

RESPONDET II. Si quæratur ex Pœnitentia Cur fugiat peccatum per actus imperatos Respondebo: Quia per actus elicitos amat deletionem peccati, & fugit negationem deletionis. Si autem quæratur: Cur amet deletionem peccati? Respondebo, amat illam ratione sui, & sistendo in ipsa, immò si propter aliquid aliud amaret, non esset Pœnitentia sed alia virtus.

CONTRA. Sicut si quæratur, quare hoc Animal sit homo, & respondeatur, quia est risibilis radicaliter, non est sistere in hoc ipso, sed necesse est aliquid aliud adferre, eò quod & sit interrogare, & sit respondere per aliquid prius in illo genere, nempe, per rationalitatem radicaliter sumptam; Ita quia rationaliter est adhuc quærere, quid Pœnitentiæ displiceat in peccato, cur velit illud delere, cumque ad hanc quæstionem responderi possit tanquam per prius in hoc genere per dissonantiam peccati; hinc in illa deletionem peccati non sistet adhuc Pœnitentia, & si sistat Pœnitentia in dicta dissonantia; Nego quòd non erit adhuc Virtus Pœnitentiæ.

RESPONDET III. Si quæratur: Cur Pœnitentia amet deletionem peccati respondeaturque quia peccatum est malum illud: quia malum; denotat motivum intellectus dirigentis Pœnitentiam ad eliciendum suum actum, sed non denotat motivum ipsius Pœnitentiæ, residentis in voluntate. Instantiam habes in Virtute Religionis, quæ juxta omnes sistit in bonitate cultus Divini tanquam in suo ultimo resolutorio & tamen ideo est bonus cultus divinus quia eo est digna Majestas divina. Idque ex eo accidit, quia Majestas Divina non est motivum Religionis (aliàs Religio esset Virtus Theologica) sed potius iudicii dirigentis Religionem.

CONTRA. Quia si prædictum motivum est motivum intellectus dirigentis Pœnitentiam ad eliciendum suum actum cum hæc directio hæc & nunc non fiat aliter, nisi propositione motivi, hoc ipso illo motivo movebitur Pœ-

nitentia. Quod attinet ad Virtutem Religionis quæ est bonitas cultus divini, hæc sola est motivum intellectus dirigentis voluntatem, dignitas autem Divina est quidem id quod noscit intellectus, sed nego; quod illa notitia dirigat Virtutem Religionis, cum tamen Responso dicet, quòd ly Quia peccatum malum est, sit motivum intellectus dirigentis Pœnitentiam ad suum actum. Redibuntque supra proposita argumenta quod hoc motivo dirigi possit Pœnitentia, quamvis præcisè dignitate Divina, non possit dirigi Virtus Religionis.

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

OBJECIES I. Obiectum Pœnitentiæ debet assignari tale, quod ostendat illam esse specialem virtutem. Sed dictum obiectum non est tale. Quod ipsum Probatur: Quia inhonestatem dissonantiæ actionum ad Deum, vel honestatem consonantiæ, respicere possunt bene aliæ virtutes, nam unaquæque & prosequitur suam honestatem & refugit oppositam sibi inhonestatem.

RESPONDETUR. Quòd virtutes aliæ respiciant quidem honestatem dictæ consonantiæ & inhonestatem dissonantiæ, sed non sub hoc nomine, sed nec sub ratione universali & irrestricta, sed attendendo specialiter ad particulares rationes & contractas, iisque solis moventur, & sic Temperantia non respicit suum obiectum secundum præcisam rationem hanc, quæ est consonantia ad naturam intellectualem, sed propter particularem honestatem in moderatione inclusam.

INSTABIS I. Pœnitentia per responsionem adlatam respicit irrestrictam rationem, quæ est in honestate Consonantiæ actionem ad Deum, & irrestrictam rationem inhonestatis dissonantiæ. Ergo hoc ipso non est virtus specialis, assignatur enim illi pro obiecto irrestricto ratio.

RESPONDETUR. Quòd ratio irrestricti obiecti, possit stare cum specialitate virtutis, uti mox explicabitur. Suffecerit dicere: quòd irrestricta ratio obiecti, possit esse Formale specialis virtutis, si illa ratio sit appropriata illi virtuti, & non merum constans ex motivis particularium virtutum. Quamvis autem Pœnitentia debeat contrariari omni peccato; non est necesse, ut contrarietur ex rationibus particularibus singularum virtutum, sed sufficit ut contrarietur ex ratione sibi propria, quantum vis, ut dixi, extensibili ad singula peccata; Et sic detestari, potest peccatum Intemperantiæ non sub formalitate inhonestatis Intemperantiæ, sed hanc ipsam formalitatem circumscribendo per hoc, quia Intemperantia, est quid dissonum Deo, prout est natura intellectualis.

INSTA-

INSTABIS II. Illa irrestricta ratio respiciendi honestatem Consonantiae, &c. quantumvis sit propria solius Pœnitentiae, necdum potest constituere Pœnitentiā in esse virtutis specialis. Ergo prædicta consonantia, quantumvis approprietur pœnitentiæ, non erit Pœnitentiæ Objectum. Antecedens Probat, velle respicere honestatē virtutis quā virtutis, non potest constituere virtutem aliquam specialem: aliās nulla esset unquam virtus, quæ non foret specialis. Ergo neque honestas dictæ Consonantiæ constituet Pœnitentiā in ratione virtutis specialis:

RESPONDETUR. Etiam illam virtutem quæ respicit honestatem ut sic, esse adhuc specialem; potest tamen dari aliqua virtus non specialis, qualis est iustitia, quæ est conflatum omnium virtutum. In quo autem stet specialitas virtutis? & unde desumenda sit? hoc discursu proponitur.

Quotiescunque virtus habet appropriatum sibi motivum, quo reliquæ virtutes non moventur, quantumvis illud motivum sit universale, & irrestrictum, adhuc erit virtus specialis; idque probat Inductio. Nam v.g. Religio, respicit honestatem cultus ut sic Divini; quæ ratio est universalis & irrestricta in ratione cultus. Quia tamen Religio procedit per appropriatum sic motivum, fit ut Religio sit adhuc specialis virtus. Rursus Metaphysica est specialis scientia, quamvis consideret irrestrictam rationem, Entis quā Entis; quia procedit sub sibi proprio scibilitatis modo; ita & habitus virtutis, quamvis moveantur aliqua irrestricta honestate, modò sit illis appropriata, salvabit in illis specialitatem virtutis; neque enim apparet, cur si semel universale motivum & irrestrictum potest stare cum virtutis specialitate, non possit stare semper? Non destruit itaque specialitatem virtutis, habere motivum irrestrictum, sed destruit habere motivum commune cum aliis, & conflatum ex particularibus. Et sic v. gr. Iustitia, in quantum dicit complexionem omnium virtutum, non est virtus particularis, quia non habet motivum sibi proprium, sed conflatum ex particularibus virtutibus. Jam verò quia ratio honestatis ut sic; ratio item Consonantiæ ad Deum, prout est natura intellectualis, cum non sint rationes conflatae ex particularibus, sed sunt nonnisi rationes universales, & irrestrictæ, fit ut in istis duabus rationibus & in aliis similibus, possit bene salvari ratio specialis virtutis; specialis inquam per appropriationem motivi, licet non specialis per restrictionem motivi.

SUPPOSITO autem quòd ratio honestatis ut sic, possit esse specialis virtutis objectum, restaret querere: An de facto detur virtus, & specialis habitus de facto & re ipsa infusus respiciens honestatem ut sic? Et quidem si queratur: An detur talis virtus, in ordine naturali? faci-

le est respondere: ante omne exercitium actuum ex motivo honestatis ut sic, non dari virtutem naturalem habitualement respicientem honestatem ut sic. Ratio est quia nullæ virtutes naturales dantur in nobis nisi quas exercitio acquirimus. Si quis tamen se exerceret in actibus, ex motivo honestatis ut sic, eliciendis; posset sibi in ordine naturali tamen virtutem parare. Sed si procedat difficultas de habitu virtutis supernaturali infuso respiciente honestatē ut sic; non improbabilius negari posset, infundi de facto nobis talem habitum: quia eos non nisi de facto habitus dari dicere debemus, quos dari meminerunt Patres & Concilia; non meminerunt autem habitus virtutis, solam præcise rationem honestatis ut sic, spectantis. Nec videtur fuisse necessitas ponendi talis habitus, quia homines ut plurimum operantur, secundum motiva particularium honestatum,

Neque valet si dicas: Ex eodem fundamento dici posse, quòd nè Pœnitentia quidem detur, obstat enim auctoritas Patrum & Conciliorum, dari Pœnitentiæ habitum affirmantium. Quod autem illius sit Objectum? restrictanè an irrestricta honestas? jam decernere muneris erit Theologici. Ad eum modum, quo docent Patres dari Fidei habitum: An verò illius objectum sit sola veritas Divina? subiectum est Disputationi Scholastica.

OBJICIES II. Objectum, actuum prosecutionis Pœnitentiæ, non debet esse idem, quod virtutis ut sic. Nam virtus ut sic, non est Pœnitentia ut sic. Sed Objectum virtutis ut sic, est Consonantia ad naturam Intellectualem; quod enim aliud? Ergo.

RESPONDEO. Objectum virtutis ut sic, esse honestatem ut sic operationum; jam autem restricta ratio honestatis, per Consonantiam ad naturam Intellectualem modò infra explicando, spectat ad Pœnitentiā. Et sicut honestatem virtutis ut sic, restringit sibi Charitas, per formalitatem Boni in se, ad quam attendit; ita honestatem ut sic, restringit sibi Pœnitentia, per formalitatem Consonantiæ ad naturam Intellectualem. Addo: Cum Pœnitentia, opponatur cuicunque peccato, debet habere amplissimum Objectum; & cum ratio inhonestatis, includatur in omni peccato, debet pœnitentia ad illam attendere.

INSTABIS: Adhuc probari posse; quòd idem sit objectum virtutis ut sic; & Pœnitentiæ; imò quòd Objectum Pœnitentiæ, sit universalius, objecto virtutis ut sic. Nam si queratur: Quid est actus Iustitiæ? respondebis: Est actus virtutis. Si queratur: Cur sit actus virtutis? Respondebis: quia est honesta & laudabilis actio, non compatibilis cum vitio. Si ulterius quæras; unde proveniat, quòd sic operari ad destructionem vitii, sit res laudabilis? pro ratione adferri potest, quia taliter operari, est

est Consonum naturæ intellectuæ. Ergo illa Consonantia est, quid superius. Ergo & Pœnitentia, quæ illam Consonantiam respicit, erit aliquid prius virtute, quod est absurdum.

RESPONDEO imprimis, retorquendo Argumentum: pone enim, quod Offensa vel Injuria Dei, sit Formale Pœnitentiæ; tamen Pœnitentia erit virtus. Ergo quid inferius virtute, & tamen non esset inferius; quia pro ratione, cur hoc sit honestum? Respondi posset: quia est æquale Juri Divino; & adfert Bonum Pacis cum DEO.

Directè autem ad difficultatem Respondeo duplici via. Imprimis, Concedendo: quod diverso respectu Pœnitentia, sit inferius quid, virtute, in quantum scilicet, est ejus species: & quod diverso respectu, sit aliquid æquale, in quantum scilicet respicit peccatum vel reparando factum, vel conservando nē fiat. Idque id eo, quia peccatum est membrum oppositum immediatè virtuti; quæcunque enim actio virtuosa, potest habere sibi oppositam peccaminosam. Non ergo minus patebit actio mala, quàm virtus. Consequenter ob hanc causam, æque latè patebit Pœnitentia ac virtus.

Alià viâ Responderi potest, eidem Argumento: quod Pœnitentia respiciat Consonantiam, per modum principii reparativi & medicinalis: jam autem virtus respicit Consonantiam, secundum rationem honestatis, non ex suppositione peccati procedentem. Deinde dici posset, quod quando redditur pro ratione honestatis ut sic, Consonantia, &c. non redditur ratio à priori & formalis, quare sit honestas? sed potius: quare non sit peccaminosa: eo quod nulla virtus sit, peccare, immò omnis virtus est, non peccare.

OBJECIES III. Si vera sit Conclusio? sequitur, quod nihil aliud sit pœnitere, quàm conformari rationi & ejus dictaminibus.

RESPONDETUR. Multos quidem Patres de Pœnitentia egisse, tanquam de ea, quæ nos facit vivere, secundum rationem; & facit, nē vivamus sicut equus & mulus, quibus non est intellectus. Possetque dici pœnitere, esse conformari rationi, non utique, sed abolitivè, reparativè, &c. Tamen absolutè loquendo, pœnitere, non est præcisè conformari rationi. Ratio: Quia ipsum peccatum, formaliter non constituitur eo, quod est non conformari dictaminibus rationis. Ergo neque pœnitere, primò formaliter, erit tollere facta, contra dictamen rationis. Vis consequentiæ jam est probata ante. Antecedens Probatum? Quia adhuc quærere restat: Cur peccatum, non possit dictari à ratione? Quod ipsum bene resolvitur in id, quia est dissonum naturæ intellectuæ. Ergo apparet, quod in illa præcisè dictamina, ultimò non resolvatur peccatum: tanquàm in aliquid primò essentialiter constituti-

vum peccati. Rursus non potest dici quod peccatum Theologicè, constituatur eo, quia est disforme dictaminibus, & mandatis Divinis; restabit enim quærere: Cur peccatum sit tale quod à Deo mandari non possit, & esse secundum dictamina Divina? Ergo neque peccatum ut sic, stat disformitate ad dictamina rationis; licet mediis his dictaminibus innoscat, quod aliquid sit dissonum Naturæ intellectuæ.

ADDO. Quod sicut veritas prima in dicendo activa, applicatur nobis in fide, revelatione passiva, & manifestativa interioris Divini conceptus quæ tamen ipsa manifestativo ut potè aliquid Creatum, non potest esse ultimò resolutiva actus, innitens veritati increata, ut dictum in materia de fide. Ita etiam in præfati, Dissonantiam peccati ad Deum, prout natura Intellectuæ est, applicant nobis dictamina Divina, & mandata facta; ita tamen, ut ultimum resolutorium malitiæ, non sistat in oppositione ad mandata. Et certè peccatum quod natura sua est malum, non id eo est malum quia prohibetur; sed ideo prohibetur, quia est malum. Ex quo ulterius.

COLLIGES. Quod Formale Pœnitentiæ, quoad actus fugæ, non sit inhonestas, actum contra Deum, prout est regula humanarum actionum; nam hæc ipsa regula, potest ulterius resolvi in aliud: quærendum enim restabit: Cur peccatum non possit esse secundum Deum, prout est regula humanarum actionum. Nè autem Dissonantia mortuæ quodam modo, faciunt mandata Divina, quæ vitali modo, hoc est imperiis Divinis, & mandatis, explicant & applicant nobis Dissonantiam illam ad Deum, prout est natura Intellectuæ.

OBJECIES IV. Nemo ita Formale Objectum explicuit Pœnitentiæ. Jam autem Formalia virtutum, debent explicari, per rationes nobis cognitæ.

RESPONDEO. Hanc sententiam notam esse in principiis, in quantum scilicet per Dissonantiam dictam, explicatum fuit à pluribus peccatum. Ad Scholasticos autem spectat, indagare rationē primò constitutivam peccati, ex eaque inferre, quid pro formali respiciat Pœnitentia. Meminerunt item sufficienter Patres Dissonantiam peccati ad Deum; in quantum dixerunt: peccatorem facere; quantum est ex illo. peccando, nē Deus sit: quæ autem major Dissonantia chordæ cogitari posset, quàm si sonus faceret non esse eum, cui dissonat? Quando autem Concilia supponunt, supposito peccato, esse Pœnitentiam simpliciter necessariam; loquuntur, ut bene inquit Lugo hic, Disp. 2. numero 65. de Pœnitentia communiter sumpta, prout comprehendit, quemcunque actum doloris efficacis ex motivo sufficienti ad Contritionem vel Attritionem: non vero loquuntur de Pœnitentia stricta, & prout hic de illa.

Quod

Quod attinet ad Tritendinum. Illud videtur meminisse nostri Objecti Sess. 14. cap. 4. dum meminit Doloris, orti ex turpitudine peccati; quem condistinguit à Dolo, orto ex metu gehennæ & poenarum; turpitudine autem radicalis stat in Dissonantia explicata.

ADDO: Quamvis scriptura, & Patres, non meminissent prædictæ Dissonantiæ, posset tamen illa constitui pro Formali peccati, adeoque pro Formali actuum poenitentialium; quia consuetudo Scripturæ est, nõ tractare ea quæ intrinsicè rei sunt; & ita ostenditur in materia de Incarnatione: Primò decretam esse Incarnationem propter intrinsicam excellentiam unionis, quam potius supponebat quàm explicabat Scriptura.

OBJICITUR V. Multi actus Poenitentiae, non attendunt ad Consonantiam vel Dissonantiam prædictam. Ergo illa nõ erit Objectum.

RESPONDEO. Nullum actum imperatum, attendere ad prædictam Consonantiam vel Dissonantiam, attendere tamen omnes elicitos. Quando autem censent aliqui, de ratione Objecti virtutis esse, ut apparet difficultatem, quam non videtur apportare Consonantia ad naturam Intellectualem.

RESPONDERI facile potest; speculative, esse faciliè regulare omnes actiones, secundum Consonantiam ad naturam intellectualem; sed in praxi id difficultatem adferre.

Recentiora Argumenta.

OBJICIT I. Quidam cui placuit rationem supra à nobis loco secundo positam urge-
re. Objectum Formale Virtutis ut sic non est objectum Poenitentiae, quia hæc non est Virtus ut sic, sed consonantia actuum nostrorum cum Deo, ut est natura intellectualis, est objectum Formale virtutis ut sic; Quod ipsum probatur, quia sicut talis honestas actus in particulari est objectum formale talis in particulari Virtutis; ita honestas generica actuum, communis ad omnes honestates in particulari, est objectum formale Virtutis Genericæ; Atqui consonantia actuum cum Deo, ut est Natura intellectualis, est formalissimè honestas generica actuum, siquidem hæc etiam per Adversarios definitur per prædictam Consonantiam. Neque valet si dicas: quod honestas actuum ut sic, sit objectum formale virtutis, nihilominus tamen restricta ratio honestatis per Consonantiam ad naturam intellectualem, sic objectum Poenitentiae, non inquam valet; quia nullum definitum restringitur per suam definitionem, unde qui habitus habet pro objecto formali definitum, etiam habet pro eodem objecto definiti definitionem.

RESPONDETUR. Uti videre est immediate in dictis num. 91. Negatur per nos Honestatem ut sic Virtutis, definiti per Consonantiam, & quidem ex suppositione peccati reparativè & medicinaliter procedentem Rursus nullum prius rectè definitur per posterius; jam autem ut dictum in ibi num. 92. Ratio honestatis ut sic, habet rationem Prioris, quod & exinde colligitur: quia finis in intentione, prior est mediis, porro Poenitentia, est de linea intentionum aliarumque cum illa Virtutes, & cum ad finem honestatis ut sic, per modum medii, habeat se consonantia descripta, ideo consonantia habebit rationem posterioris. Denique si quis velit definire honestatem ut sic secundum prædicatum quod non sit quid peccaminosum, bene sic definitur ut dictum etiam supra, sed non secundum se præcisè spectata. In idem recidet si usurpes terminos impugnantis, dicasque non definiiri honestatem ut sic per consonantiam prout descriptam peccati; quæ omnia in id recidunt negando, quod per nos honestas ut sic definiatur per prædictam consonantiam.

Negatur etiam in principiis Respondentis, & omnium non posse objectum formale restringi per ipsam definitionem, quia maior est identitas definiti cum definito cum nec voces distinguantur, quam definitionis cum definito, & tamen hoc non obstante, potest esse objectum formale ipsum definitum, per definitum restrictum, & ita Metaphysicæ objectum est ens quaens, adeoque importans definitum, per definitum restrictum. Hinc si aliunde non probet obiectum objectum Poenitentiae non esse prædictam consonantiam, non convincet argumentum.

Cæterum minimè nego, quod restrictæ consonantiæ ad quas attendunt particulares Virtutes, referantur tanquam ad aliquid superius ad Consonantiam ut sic, ad quam attendit Poenitentia eo quod in Linea poenitendi de peccato habeat se per modum Generis & speciei subalterne, Poenitentia ipso, cum quo stat ut possit habere rationem inferioris respectu Virtutis ut sic, & habere rationem virtutis specialis ut dictum supra.

OBJICIT II. Merito dixit Scotus: Ad primum genus boni Rationis, non dari Virtutes speciales. Et ratio est, quia virtutes speciales dantur ad superandas speciales difficultates, nulla autem est, difficultas in amando bono rationis ut sic, & si quæ est ea sufficienter tollitur, per complexum omnium Virtutum. Atqui Consonantia actuum ad naturam intellectualem quæ talis est præcisè, est primum genus boni Rationis: nam bonum Rationis ut sic, non est ratio superior quàm dicta consonantia, utrinque enim valet Consequentia hoc modo: Est bonum Rationis, Ergo est consonum ad Naturam intellectualem. Est consonum ad naturam intellectualem. Ergo est Bonum Rationis.

RESPONDETUR. Majorem Scoti hoc sensu esse veram, quod bonum ut sic, quia in eo nulla apparet ratio mali, necessario ametur, adeoque non ex virtute; Sed quis non experitur ut dixi, difficultatem, ut consonet naturæ intellectuali in multis, immo si non esset in hoc difficultas nunquam peccaremus, unde inibi dixi in praxi esse in hoc multam difficultatem, vide dicta superius N. 85. an circa honestatem ut sic possit versari virtus specialis. Conformer ad immediatè dicta & alias supra nego, quod Consonantia ex suppositione peccati procedens, seu Consonantia reparativa, medicinalis, ut loquitur obijciens delevia peccati, coincidat cum Bono rationis ut sic, & tamen in terminis de tali Consonantia dictum est supra. Quod autem ex eo colligit arguens prædicta duo non comparari ad se tanquam superius ad inferius ex eo, quia in his ab utrinque valet subsistendi consequentia, hæc regula non tenet. Nam ab Admirativo ad Rivisum & è contra, à Rationali item ad Admirativum & è contra, tenet subsistendi consequentia, & tamen hæc admittunt prioris & posterioris comparisonem. Hinc prædicta regula tantum negativo sensu tenet, nempe. Si ab illo non tenet subsistendi consequentia superius illud erit. Sed non tenet hæc regula positivè; tenet subsistendi consequentia, ergo jam non est prius. Et universaliter sicut ex eo, quia aliquid convenit, omni, soli, & semper, non inferitur habere illud rationem naturæ sed solum proprietatis, ita nec ex subsistendi consequentia inferetur non habere illud rationem prioris; videturque etiam Ratio boni ut sic, esse superior Consonantiæ.

OBJICIT III. Virtus conservativa innocentie non est Virtus Pœnitentiæ, unde PP. docent Pœnitentiam versari circa peccatum commissum, circa quod peccatum non versatur Virtus conservativa innocentie, alia sequeretur, dari virtutem Pœnitentiæ in Christo & Beatissima, sicut in illis datur Virtus conservativa innocentie. Sic stabilità majori formatur minor. Sed Virtus amans consonantiam actuum cum natura rationali, quâ talem, & fugiens oppositam dissonantiam, est Virtus conservativa innocentie, nam enim hæc datur in Christo & in Beatissima.

RESPONDETUR. Ex dictis supra quod Virtus amans consonantiam sed reparativè medicinaliter delevia peccati, non sit conservativa innocentie. Talis autem est Pœnitentia, hocque conceditur voluisse PP. Rursus Pœnitentia vel potest accipi secundum actus suos propriissimos, qualis est dolor delectatio præteriti, & secundum hos non est conservativa innocentie. Cæterum secundum actus suos quibus se habet etiam præservativè quod illi est commune cum aliis Virtutibus potest esse, conservativa innocentie, potest enim dictare: Præserva te

à dissonantia perdendæ innocentie. Tales actus præservativos habuit Beatissima, quia habuit Pœnitentiæ habitum, non habuit Christus, quia caruit habitu. De quo vide disputatione. 5. infra quæst. 3.

QUÆSTIO II.

De Objecto Materiale Pœnitentiæ.

ASignari debet Objectum Materiale, tam Actuum Prosecutionis, quàm Actuum Fugæ pœnitentialium; idque tam secundum quod est Pœnitentia Reparativa peccati commissi; quàm secundum quod est Conservativa, nè fiat peccatum. Ut id totum expediatur. *Sic*

DIFFICULTAS I.

Præmittuntur quedam & inferuntur.

PRÆMITTO I. Quomodo sit procedendum in assignandis Objectis virtutum moralium & practicarum: Atque Imprimis Observari debet, nè illis assignetur actio ut sic honesta; quia virtutes si sunt practicae, debent habere tale Objectum, quod in praxim reducere possint: adeoque, circa illud practice versari; jam autem non est praxis circa rationes communes, hæc enim speculantium sunt. Observandum deinde. Quamvis virtutum practicarum non debeat pro materiali assignari actio ut sic, nihilominus debent assignari in particulari actiones per modum unius. Ratio est: quia sic illas assignari nihil obstat; & ex alia parte, est ita necessarium, ut salvetur unitas quædam habitus practici. Et sicut etiam in Mechanicis, pro Objecto assignatur particularia, prout cadunt in unam quandam rationem formæ artificialis; ita & in aliis practiceis habitibus idem & præstat, & debet fieri. Observandum 2. rationem illam unius; in actionibus quas exercet habitus practicus, deberi peti ex Formali. Ratio: quia Formale, sicut speciem, ita & unitatem debet dare scientiæ; procedit autem de Formali Attributionis; nam in principis, in Logica, datis: Illud solum est, quod unitatem dat. & solum specificat, ut ibidem explicatum est.

PRÆMITTO II. Si attendatur ad Actus Prosecutionis, Materiale illorum erunt actiones honestæ, quibus adde Formale, jam explicatum; Nempe, in quantum dicunt Consonantiam ad Deum, ut natura intellectualis est. Quod ipsum Formale, aptari debet proportionaliter ad Pœnitentiam Philosophicam, quæ respicit Dissonantiam ad naturam intellectualem, sistendo præcisè in ordine naturæ. Aptari item debet ad Pœnitentiam abstrahentem à Theologica & Philosophica, dicendo nimirum, quod

* (d)

pro